

Posouzení rigorózní práce Mgr. Magdaleny Bártové

Závěť se zvláštním zřetelem k svěřenskému nástupnictví

Závěť je právním titulem, kterým zůstavitel sám určuje, koho za své právní nástupce povolá. Jde o jednostranné a odvolatelné právní jednání, kterým se realizuje autonomie vůle zůstavitele v oblasti dědického práva. Vzhledem k tomu, že sociální život přináší stále nové podněty a situace, na které výslovná právní úprava nedopadá a musí se řešit výkladem, jde o stále aktuální a významné téma rigorózních prací. Tím, že zvolené téma autorka propojila se zcela obnoveným institutem svěřenského nástupnictví se hodnota práce ještě zvyšuje.

I s respektem k systematice práce zvolené autorkou se obsah posuzované práce štěpí na dvě části, a to pasáž věnovanou historickému vývoji závěti od dob římského práva až po současnou právní úpravu a na část věnovanou náhradnictví a svěřenskému nástupnictví.

V první části autorka pečlivě a s dobrou znalostí věci popisuje jednotlivé náležitosti závěti vyžadované zákonem, aby projev zůstavitele mohl být považován za pravý a platný. I u těchto-jen zdánlivě samozřejmých požadavků- se lze setkat ve společenské praxi se situacemi, které mohou platnost právního jednání zůstavitele ohrozit.

Tak např. požadavek, aby celý text závěti zůstavitel napsal sám, podepsal a datoval může být narušen zdravotním stavem zůstavitele, který pro fyzickou nemohoucnost nemůže text napsat sám, nýbrž jen s určitou pomocí jiné osoby. Lze takovou závěť považovat za platnou? Může být závěť napsaná formou pohlednice zaslané na adresu dědice? Lze akceptovat závěť napsanou přímo na věc patřící do pozůstalosti?

Autorka správně poukazuje na určité rozmělnění požadavku na dataci závěti, inspirované zřejmě z německého BGB. Oproti tomu sluší upozornit na přísný požadavek švýcarského občanského zákoníku, od kterého jen legislativa neochotně ustupovala (srov. čl. 520a švýcarského občanského zákoníku). Pochybnosti přetrvávají, jde-li o posouzení platnosti závěti, u níž nelze spolehlivě určit datum jejího sepsání; situace je velmi naléhavá v případě, že u zůstavitele propuklo duševní onemocnění, které může mít za následek omezení jeho svéprávnosti (srov. i ustanovení § 581 o.z.). Vysloví-li soud v rámci rozhodnutí o omezení svéprávnosti člověka zákaz pořizovat o majetku, pak jestliže se pořizovatel uzdravil do té míry, že je schopen projevit vlastní vůli, musí o této skutečnosti opětovně rozhodnout soud (§ 1527 o.z.)?

Platný občanský zákoník v rámci výčtu dědických titulů nepřipouští společnou závěť na rozdíl od již citované německé úpravy; jsou pro tuto absenci zvláštní důvody?

Výhradu mám k autorčině „přeshraničnímu“ pohledu na závěť ve francouzském právu. Předně zahraniční úprava se do textu rigorózní práce nezařazuje „pro „zpeřtení“ výkladu, nýbrž pro případné zamyšlení, porovnání obou právních úprav a možného návrhu de lege ferenda, a jednak v ní postrádám alespoň uvedení základní odlišnosti od právní úpravy v německy mluvících zemích (mám na mysli rozdíl mezi „la réserve h  r  ditaire“ a „der Pflichtteil“).

Ve druhé   sti práce autorka prokázala hlubokou znalost tématu se v  semi jeho nuancemi. Výklad je dobr   logicky postaven  ,   tiv   a p  hledn  . K dokonalosti postrádám jen krátkou úvahu autorky k rozd  l  m mezi sv  řensk  m nástupnictvím a sv  řensk  m fondem. Autorka nech   uveste poznatky ze své not  řsk   praxe, jak je tento institut p  j  m  n a vy  žadov  n v právní praxi.

Vzdor r  d   vznesených otázek polemického rázu, uzavírám, že posuzování práce splnila svůj cíl, p  n     nemo  lo vlastních závěrů autorky a napl  ňuje po  žadavky kladen   na rigorózní práce.

Posuzovanou práci Mgr. Magdaleny B  rtov   proto doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 18.1.2019

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.